QP Code : **CY-2494**

(3 Hours) **[Total Marks : 100**

N.B. (1) Attempt **all** questions.
(2) **Figures** to the **right** indicate the **marks** allotted.

1. Answer the following in **not more** than **two lines** :— **20**
   (a) What is Judicial Notice ?
   (b) What is Conclusive Proof ?
   (c) What is Admission and Confession ?
   (d) What are facts in issue ?
   (e) What is re-examination of witness ? When can it be asked for ?
   (f) What is Dying Declaration ?
   (g) What is the meaning of 'Approver' ?
   (h) Define Affidavit. What are its contents ?
   (i) What is common intention ?
   (j) What is document ? Give any two examples ?

2. Write Short notes on any **four** :— **20**
   (a) "Experts" and relevancy of his opinion.
   (b) Law relating to 'hostile witnesses'.
   (c) Privilege Communication and its Exceptions.
   (d) Character of person in Civil and Criminal Cases.
   (e) Presumptions under the Evidence Act.
   (f) Blind Witness and Dumb Witness.

3. Solve any **two** of the following :— **12**
   (a) 'Sudhir' a Govt. servant, commits misappropriation of funds for the purpose of marrying his daughter. 'Sudhir' communicates this to his wife 'Wani'. Five years later, 'Sudhir' and 'Wani' got divorced. A year after his divorce, Sudhir is put on trial for the offence of criminal misappropriation Wani is procuded as a witness by prosecution against Sudhir. Can Wani's testimony be accepted by Court ? Discuss.
   (b) Miss Aruna, an unmarried girl was accused of murder of her newly born child. She was sent in police custody and later on sent for medical examination. While being examined by the Doctor, Miss. Aruna made a confession to the Doctor that she has committed murder of her said newly born child, at that time this statement was over-heard by the Police Constable who was waiting outside to take back Miss Aruna to the police Custody :—
      (i) Is the confession made by Miss Aruna to the Doctor 'admissible' in evidence ?
      (ii) What is the binding effect of such confession on Miss Aruna ?

munotes.in

(c) A seriously injured victim on reaching the hospital tells the doctor on duty that "X has stabbed me because ....", and before completing the sentence, he collapses and dies. Discuss the relevancy and veracity of the above dying declaration in the trial of X for murder. (b) According to Supreme Court of India, dying declaration can be the sole basis of conviction subject to certain precautions. What are these precautions ?

4. Answer in full details (any **four**) :— **48**

(a) What is the difference between relevancy and admissibility ? Illustrate your answer by giving at least two examples and appropriate case laws.

(b) What is documentary Evidence ? Is electronically recorded evidence oral, documentary are real one ? Point out the difference, if any, between Indian and English law on the point.

(c) Explain elaborately stages in a crime. Is the fact of accused wandering near about a WIP's residence to commit this murder relevant ?

(d) What is basis of the rule of estoppels ? How is it different from promissory estoppels ?

(e) "He who perceives things by his sense, can only depose the court" ... Discuss the statement in relation to hearsay evidence.

(f) "Dying declaration has evidential value." Discuss the statement with suitable examples.

[TURN OVER

munotes.in

(मराठी रूपांतर)

(३ तास) **[एकूण गुण : १००**

सूचना : (१) **सर्व** प्रश्न सोडविणे **आवश्यक** आहेत.
(२) **उजव्या** बाजूकडील अंक **गुण** दर्शवितात.

१. **दोन** ओळीत उत्तरे लिहा :- २०

(अ) न्यायालयीन नोटीस म्हणजे काय ?
(ब) निर्णायक पुरावा म्हणजे काय ?
(क) Admission व कबुली जबाब म्हणजे काय ?
(ड) एखाद्या खटल्यातील तथ्य म्हणजे काय ?
(इ) साक्षीदारांची पुनःतपासणी म्हणजे काय ? ती केव्हा केली जाते ?
(फ) मृत्युपूर्व जबानी म्हणजे काय ?
(ग) 'माफीचा साक्षीदार' म्हणजे काय ?
(ह) प्रतिज्ञापत्र व त्यातील आशय काय आहेत ?
(स) एकसारखा विचार (Common Intention) म्हणजे काय ?
(द) दस्तऐवज म्हणजे काय ? दोन उदाहरणे द्या.

munotes.in

२. कोणत्याही **चारवर** टिपा लिहा :- २०

(अ) 'विशेषज्ञ' आणि त्यांच्या मते समर्पकता
(ब) विरोधी साक्षीदारांसंबंधीत कायदा
(क) विशेष निवेदने व त्यातील अपवाद
(ड) दिवाणी व फौजदारी खटल्यात व्यक्तीच्या चारित्र्याचे महत्त्व
(इ) पुरावा कायद्यानुसार गृहीत्तके (presumptions)
(फ) अंध व मुका साक्षीदार

३. कोणतेही **दोन** प्रश्न सोडवा :- १२

(अ) 'सुधीर', हा एक सरकारी नोकर आहे. मुलीच्या लग्नासाठी त्याने शासकीय पैशांची अफरातफर केली. सदर हकीकत त्याने आपली पत्नी "वाणी" हीस सांगितली. पाच वर्षानंतर 'सुधीर व वाणी' यांचा घटस्फोट झाला. सरकारी मालमत्तेची अफरातफरबाबत सुधीरवर खटला सुरू झाला. सदर खटल्यात 'वाणी' ने सुधीर विरूद्ध साक्ष दिली. 'वाणीची' साक्ष स्वीकारली जाऊ शकते का ? या संबंधात पुरावा कायद्यातील तरतूदी स्पष्ट करा.

(ब) कु. अरूणा या अविवाहितेवर तिचे नवजात अर्भक मारून टाकल्याचा आरोप होता. तिला पोलिस कोठडीत व नंतर वैद्यकीय तपासणीसाठी इस्पितळात पाठविले गेले. डॉक्टर तिला

तपासत असताना तिने डॉक्टरांना आपणच ते अर्भक मारून टाकल्याचे सांगितले. त्यावेळी अरूणा हिला पोलिस ठाण्यात परत नेण्यासाठी पोलिस कॉन्स्टेबल बाहेर उभी होती, तीने हे संभाषण ऐकले. अशावेळी–

(१) कु. अरूणा हिने डॉक्टरांकडे दिलेला कबुलीजबाब पुराव्यात घेतला जाण्यास सक्षम आहे काय ?

(२) या जबाबाची कु. अरूणावर काय बंधने येतात ?

(क) एक गंभीर अवस्थेतील व्यक्ती रूग्णालयात पोहचते व (On Duty) कर्तव्यावर असणाऱ्या डॉक्टरला सांगतो की "क्ष ने मला भोसकले आहे कारण"........ आणि वाक्य पूर्ण होण्याआधीच तो निधन पावला. सदर साक्ष ही मृत्युपूर्व जबानी होऊ शकते काय ? मृत्युपूर्व जबानीचे सत्यता व समर्पकता याबाबात सदर खटल्यात चर्चा करा.

४८

४. कोणत्याही **चार** प्रश्नांची मुद्देसूद उत्तरे लिहा :–

(अ) समर्पकता व स्वीकारार्हता यात काय फरक आहे ? किमान दोन उदाहरणे व खटल्यातील दाखले देऊन स्पष्ट करा.

(ब) कागदोपत्री पुरावा म्हणजे काय ? इलेक्ट्रॉनिक रेकॉर्ड पुरावा, तोंडी पुरावा हे सत्य मानले जातात काय ? याबाबत भारतीय कायदा व इंग्रजी कायदा यात काय फरक आहे ?

(क) गुन्ह्याचे विविध टप्पे सविस्तरपणे विशद करा. आरोपी अतिमहत्त्वाच्या व्यक्तीचे घराचे आजूबाजूला सारखा घुटमळत असे, ही बाब त्याचेवरील त्या व्यक्तीच्या खुनाच्या प्रयत्नाचे खटल्यात संदर्भाची ठरेल काय ?

(ड) प्रतिबंध (Estoppel) चे नियम काय आहेत. Promissory estoppel and estoppel मध्ये काय फरक आहे, ते उदाहरणासह विशद करा.

(इ) "जो आपल्या ज्ञानेंद्रियांनी गोष्टीचे आकलन करतो, तोच साक्ष द्यायला न्यायालयासमोर येऊ शकतो"....... हे विधान "ऐकीव पुरावा" ह्या तत्वान्वये स्पष्ट करा.

(फ) मृत्युपूर्व जबानीचे पुरावा कायद्यात काय मूल्य आहे, हे योग्य उदाहरणाद्वारे स्पष्ट करा.

----

munotes.in